

ระเบียบกรมเจ้าท่า

เรื่อง แนวปฏิบัติสำหรับเจ้าท่าและเจ้าหน้าที่ของกรมเจ้าท่าในการดำเนินการ
ตามกฎหมายว่าด้วยการป้องกันและปราบปรามการทรมานและการกระทำให้บุคคลสูญหาย พ.ศ. ๒๕๖๖

เพื่อให้การปฏิบัติของเจ้าท่าและเจ้าหน้าที่ของกรมเจ้าท่าเป็นไปตามพระราชบัญญัติป้องกันและปราบปรามการทรมานและการกระทำให้บุคคลสูญหาย พ.ศ. ๒๕๖๕ และแนวทางปฏิบัติตามพระราชบัญญัติป้องกันและปราบปรามการทรมานและการกระทำให้บุคคลสูญหาย พ.ศ. ๒๕๖๕ ของกรมคุ้มครองสิทธิและเสรีภาพ อาศัยอำนาจตามความในมาตรา ๓๒ แห่งพระราชบัญญัติระเบียบบริหารราชการแผ่นดิน พ.ศ. ๒๕๓๔ และที่แก้ไขเพิ่มเติม อธิบดีกรมเจ้าท่าจึงออกระเบียบไว้ ดังต่อไปนี้

ข้อ ๑ ในการปฏิบัติราชการและการดำเนินคดีแก่ผู้ฝ่าฝืนหรือกระทำความผิดตามพระราชบัญญัติการเดินเรือในน่านน้ำไทย พระพุทธศักราช ๒๔๕๖ และที่แก้ไขเพิ่มเติม พระราชบัญญัติเรือไทย พระพุทธศักราช ๒๔๘๑ และที่แก้ไขเพิ่มเติม พระราชบัญญัติการป้องกันเรือโดนกัน และกฎหมายอื่น ๆ ที่เกี่ยวข้องซึ่งอยู่ในอำนาจหน้าที่ของกรมเจ้าท่า และเจ้าท่า ต้องดำเนินการให้สอดคล้องกับพระราชบัญญัติป้องกันและปราบปรามการทรมานและการกระทำให้บุคคลสูญหาย พ.ศ. ๒๕๖๕ และแนวทางปฏิบัติตามพระราชบัญญัติป้องกันและปราบปรามการทรมานและการกระทำให้บุคคลสูญหาย พ.ศ. ๒๕๖๕ ของกรมคุ้มครองสิทธิและเสรีภาพ และตามระเบียบนี้

กรณีที่ข้อความขัดหรือแย้งกันระหว่างพระราชบัญญัติป้องกันและปราบปรามการทรมานและการกระทำให้บุคคลสูญหาย พ.ศ. ๒๕๖๕ แนวทางปฏิบัติตามพระราชบัญญัติป้องกันและปราบปรามการทรมานและการกระทำให้บุคคลสูญหาย พ.ศ. ๒๕๖๕ และระเบียบนี้ ให้ถือปฏิบัติตามพระราชบัญญัติป้องกันและปราบปรามการทรมานและการกระทำให้บุคคลสูญหาย พ.ศ. ๒๕๖๕ และแนวทางปฏิบัติตามพระราชบัญญัติป้องกันและปราบปรามการทรมานและการกระทำให้บุคคลสูญหาย พ.ศ. ๒๕๖๕ ตามลำดับ

ข้อ ๒ ในระเบียบนี้

“ควบคุมตัว” หมายความว่า การจับ คุมตัว ชัง กักตัว กักขัง หรือกระทำได้ด้วยประการอื่นใดในทำนองเดียวกันอันเป็นการจำกัดเสรีภาพในร่างกายของบุคคล

“ผู้มีส่วนได้เสียโดยชอบด้วยกฎหมาย” หมายความว่า ญาติ ผู้แทนหรือทนายความของผู้ที่ถูกควบคุมตัว หรือคณะกรรมการป้องกันและปราบปรามการทรมานและการกระทำให้บุคคลสูญหาย คณะอนุกรรมการที่คณะกรรมการป้องกันและปราบปรามการทรมานและการกระทำให้บุคคลสูญหายแต่งตั้งหรือเจ้าหน้าที่ ซึ่งได้รับมอบหมายจากคณะกรรมการป้องกันและปราบปรามการทรมานและการกระทำให้บุคคลสูญหาย

ข้อ ๓ ในการดำเนินการตามพระราชบัญญัติการเดินเรือในน่านน้ำไทย พระพุทธศักราช ๒๔๕๖ และที่แก้ไขเพิ่มเติม พระราชบัญญัติเรือไทย พระพุทธศักราช ๒๔๘๑ และที่แก้ไขเพิ่มเติม พระราชบัญญัติการป้องกันเรือโดนกัน พ.ศ. ๒๕๒๒ และกฎหมายอื่น ๆ ที่เกี่ยวข้อง เพื่อ

(๑) ให้ได้มาซึ่งข้อมูลหรือคำรับสารภาพจากผู้ถูกกระทำหรือบุคคลที่สาม

(๒) ลงโทษผู้ถูกกระทำเพราะเหตุอันเกิดจากการกระทำหรือสงสัยว่ากระทำของผู้นั้นหรือบุคคลที่สาม

เจ้าท่าและเจ้าหน้าที่ของกรมเจ้าท่า ต้องไม่กระทำความผิดใดให้ผู้อื่นเกิดความเจ็บปวดหรือความทุกข์ทรมานอย่างร้ายแรงแก่ร่างกายหรือจิตใจ ไม่ว่าจะโดย

- (๑) ช่มชู้หรือขู่เชิญผู้ถูกกระทำหรือบุคคลที่สาม
- (๒) ใช้กำลังประทุษร้ายหรือขู่เชิญว่าจะใช้กำลังประทุษร้าย
- (๓) ใช้อาวุธหรือขู่เชิญว่าจะใช้อาวุธ
- (๔) ทำให้บุคคลใดเสื่อมเสียเสรีภาพโดยไม่ชอบด้วยกฎหมาย
- (๕) เลือกปฏิบัติไม่ว่ารูปแบบใด

ข้อ ๔ ในการเข้าตรวจสอบการกระทำความผิด เจ้าท่าและเจ้าหน้าที่กรมเจ้าท่าต้องขออนุญาตผู้ที่จะต้องรับการตรวจสอบ

ในกรณีมีหมายศาลหรือมีอำนาจตามกฎหมายในการตรวจค้น เจ้าท่า และเจ้าหน้าที่กรมเจ้าท่าต้องแสดงหมายและหรือบัตรประจำตัวข้าราชการหรือเจ้าหน้าที่ของรัฐ และต้องแสดงเหตุผลกฎหมายและอำนาจหน้าที่ตามกฎหมายให้ผู้ที่จะต้องรับการตรวจสอบทราบ

หากผู้ต้องสงสัยไม่ยินยอมให้ตรวจสอบ ในกรณีไม่มีหมายศาลให้ดำเนินการเพื่อขอหมายศาลตามกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญา ในกรณีมีหมายศาลแล้วให้รายงานศาลทราบเพื่อดำเนินการบังคับตามกฎหมายโดยห้ามมิให้ดำเนินการโดยฝ่าฝืนพระราชบัญญัติป้องกันและปราบปรามการทรมานและการกระทำให้บุคคลสูญหาย พ.ศ. ๒๕๖๕ และแนวปฏิบัติตามระเบียบนี้

ข้อ ๕ การจับกุม ควบคุมตัว และดำเนินคดีแก่ผู้ต้องสงสัย ผู้ฝ่าฝืนหรือกระทำความผิดกฎหมายโดยเจ้าท่าและเจ้าหน้าที่กรมเจ้าท่า ต้องไม่ดำเนินการดังนี้

- (๑) กระทำที่โหดร้าย
- (๒) กระทำโดยไร้มนุษยธรรม
- (๓) กระทำโดยย่ำยีศักดิ์ศรีความเป็นมนุษย์
- (๔) กระทำการใด ๆ อันเป็นเหตุให้ผู้อื่นถูกกลั่นแกล้ง
- (๕) ละเมิดสิทธิขั้นพื้นฐานความเป็นมนุษย์
- (๖) ทำให้บุคคลใดเกิดความเจ็บปวดหรือความทุกข์ทรมานแก่ร่างกายหรือจิตใจ
- (๗) ทำให้บุคคลใดสูญหาย
- (๘) เป็นการลักพาตัว
- (๙) ปกปิดชะตากรรมหรือสถานที่ปรากฏตัวของบุคคล
- (๑๐) ปฏิเสธว่ามีได้มีการกระทำการจับกุม ควบคุมตัว และดำเนินคดี
- (๑๑) กระทำการใด ๆ ให้บุคคลไม่ได้รับการคุ้มครองตามกฎหมาย

ข้อ ๖ ในการควบคุมตัว ให้เจ้าท่าและเจ้าหน้าที่กรมเจ้าท่าทำการบันทึกภาพและเสียงอย่างต่อเนื่องในขณะที่จับและควบคุมตัวจนกระทั่งส่งตัวให้พนักงานสอบสวนหรือจนกว่าจะปล่อยตัวบุคคลดังกล่าวซึ่งอยู่ในการควบคุมของตนไป เว้นแต่มีเหตุสุดวิสัยที่ไม่สามารถกระทำได้ ก็ให้บันทึกเหตุนั้นเป็นหลักฐานไว้ในบันทึกการควบคุมตัว

การควบคุมตัวตามวรรคหนึ่ง ให้แจ้งพนักงานอัยการและนายอำเภอในท้องที่ที่มีการควบคุมตัวโดยทันที สำหรับในกรุงเทพมหานครให้แจ้งพนักงานอัยการและผู้อำนวยการสำนักการสอบสวนและนิติการกรมการปกครอง

ข้อ ๗ ในการควบคุมตัว ให้เจ้าท่าและเจ้าหน้าที่กรมเจ้าท่าทำการบันทึกข้อมูลเกี่ยวกับผู้ถูกควบคุมตัวโดยอย่างน้อยต้องมีรายละเอียด ดังต่อไปนี้

- (๑) ข้อมูลอัตลักษณ์เกี่ยวกับผู้ถูกควบคุมตัว เช่น ชื่อ นามสกุล หรือตำแหน่งบรรพบุรุษ
- (๒) วัน เวลา และสถานที่ของการถูกควบคุมตัว และข้อมูลเกี่ยวกับเจ้าหน้าที่ของรัฐผู้ทำการควบคุมตัว ในกรณีที่มีการย้ายสถานที่ตั้งกล่าวจะต้องระบุถึงสถานที่ปลายทางที่รับตัวผู้ถูกควบคุมตัว รวมทั้งเจ้าหน้าที่ของรัฐผู้รับผิดชอบการย้ายนั้น
- (๓) คำสั่งที่ให้มีการควบคุมตัว และเหตุแห่งการออกคำสั่งนั้น
- (๔) เจ้าหน้าที่ของรัฐผู้ออกคำสั่งให้ควบคุมตัว
- (๕) วัน เวลา และสถานที่ของการปล่อยตัวผู้ถูกควบคุมตัว และผู้มารับตัวผู้ถูกควบคุมตัว
- (๖) ข้อมูลเกี่ยวกับสภาพร่างกายและจิตใจของผู้ถูกควบคุมตัว ก่อนถูกควบคุมตัวและก่อนการปล่อยตัว ในกรณีที่ผู้ถูกควบคุมตัวถึงแก่ความตายระหว่างการควบคุมตัว จะต้องระบุถึงสาเหตุแห่งการตาย และสถานที่เก็บศพ
- (๗) ข้อมูลอื่น ๆ ที่คณะกรรมการป้องกันและปราบปรามการทรมานและการกระทำให้นुकคนสูญหาย ตามพระราชบัญญัติป้องกันและปราบปรามการทรมานและการกระทำให้นुकคนสูญหาย พ.ศ. ๒๕๖๕ กำหนด

ข้อ ๘ เมื่อได้ดำเนินการตามข้อ ๗ แล้ว ให้เจ้าท่าและเจ้าหน้าที่กรมเจ้าท่าแจ้งข้อมูลตาม (๑) - (๗) แก่พนักงานอัยการที่สำนักงานอัยการสูงสุดมอบหมายหน้าที่ และนายอำเภอในท้องที่ที่มีการควบคุมตัวหรือเจ้าหน้าที่ที่ได้รับมอบหมาย สำหรับในกรุงเทพมหานครให้แจ้งพนักงานอัยการที่สำนักงานอัยการสูงสุดมอบหมายหน้าที่ และผู้อำนวยการสำนักงานการสอบสวนและนิติการ กรมการปกครอง หรือเจ้าหน้าที่ที่ได้รับมอบหมายผ่านทางศูนย์รับแจ้งทาง <http://arrest.dopa.go.th> โดยทันทีที่มีข้อมูล ดังนี้

- (๑) ชื่อ สกุล หมายเลขประจำตัวประชาชน และที่อยู่ ของผู้ถูกจับและควบคุม (หากไม่ทราบให้ระบุว่าไม่ทราบ)
- (๒) วัน เวลา และสถานที่ที่ทำการจับและควบคุม
- (๓) พฤติการณ์ในการจับและควบคุมบุคคลดังกล่าวโดยย่อ
- (๔) สถานที่ควบคุมตัวบุคคลดังกล่าวไว้
- (๕) ภาพถ่ายผู้ถูกจับและควบคุม ตามข้อ (๑)
- (๖) ชื่อเจ้าท่าและเจ้าหน้าที่กรมเจ้าท่าที่ทำการควบคุม (ชื่อ ตำแหน่ง และหมายเลขโทรศัพท์ที่สามารถติดต่อได้)
- (๗) เหตุสุดวิสัยในกรณีที่ไม่สามารถบันทึกภาพและเสียงได้ในขณะจับและควบคุม (ถ้ามี)
- (๘) ชื่อเจ้าหน้าที่ผู้แจ้ง (ชื่อ ตำแหน่ง และหมายเลขโทรศัพท์ที่สามารถติดต่อได้)

ข้อ ๙ หากมีการควบคุมตัวผู้ต้องสงสัยหรือผู้ใดโดยเจ้าท่าหรือเจ้าหน้าที่กรมเจ้าท่า ให้ผู้มีส่วนได้เสียโดยชอบด้วยกฎหมาย มีสิทธิร้องขอต่อเจ้าท่าหรือเจ้าหน้าที่กรมเจ้าท่าเปิดเผยข้อมูลเกี่ยวกับผู้ถูกควบคุมตัวตามระเบียบนี้ โดยทำคำร้องเป็นหนังสือหรือจดหมายอิเล็กทรอนิกส์ยื่นต่อกรมเจ้าท่า สำนักความปลอดภัยและสิ่งแวดล้อมทางน้ำ สำนักงานเจ้าท่าภูมิภาค หรือสำนักงานเจ้าท่าภูมิภาคสาขา

ให้สำนักงานเลขาธิการกรม สำนักงานความปลอดภัยและสิ่งแวดล้อมทางน้ำ สำนักงานเจ้าท่าภูมิภาค หรือสำนักงานเจ้าท่าภูมิภาคสาขา ที่ได้รับเรื่องร้องขอให้เปิดเผยข้อมูลเกี่ยวกับผู้ถูกควบคุมตัวเสนอเรื่องต่ออธิบดีกรมเจ้าท่า หรือรองอธิบดีที่ควบคุมกำกับกำกับการปฏิบัติราชการของเจ้าท่าหรือเจ้าหน้าที่กรมเจ้าท่าที่ทำการควบคุมตัว สั่งการให้มีการเปิดเผยข้อมูลเกี่ยวกับผู้ถูกควบคุมตัวต่อผู้มีส่วนได้เสียที่ยื่นคำร้องหรือทำหนังสือ

ข้อ ๑๐ เจ้าทำหรือเจ้าหน้าที่กรมเจ้าท่า อาจไม่เปิดเผยข้อมูลเกี่ยวกับผู้ถูกควบคุมตัวหากผู้นั้น อยู่ภายใต้การคุ้มครองของกฎหมาย โดยเป็นผู้อยู่ในอำนาจศาล และการเปิดเผยดังกล่าวอาจละเมิดต่อ ความเป็นส่วนตัวหรือก่อให้เกิดผลร้ายต่อบุคคล หรือเป็นอุปสรรคต่อการสืบสวนสอบสวนคดีอาญา

ข้อ ๑๑ หากมีบุคคลใดถูกกระทำทรมาน ถูกกระทำการที่โหดร้าย ไร้มนุษยธรรมหรือ ย่ำยีศักดิ์ศรีความเป็นมนุษย์ หรือถูกกระทำให้สูญหาย โดยเจ้าทำหรือเจ้าหน้าที่กรมเจ้าท่า ผู้เสียหายหรือ ผู้มีส่วนได้เสียอาจยื่นคำร้องหรือทำหนังสือร้องเรียนต่อกรมเจ้าท่า สำนักความปลอดภัยและสิ่งแวดล้อมทางน้ำ สำนักงานเจ้าท่าภูมิภาค หรือสำนักงานเจ้าท่าภูมิภาคสาขา

ให้สำนักงานเลขานุการกรม สำนักความปลอดภัยและสิ่งแวดล้อมทางน้ำ สำนักงานเจ้าท่าภูมิภาค หรือสำนักงานเจ้าท่าภูมิภาคสาขา ที่ได้รับเรื่องร้องเสนอเรื่องถึงอธิบดีกรมเจ้าท่า หรือรองอธิบดีที่ควบคุมกำกับ การปฏิบัติราชการของเจ้าทำหรือเจ้าหน้าที่กรมเจ้าท่าที่ทำการควบคุมตัว เพื่อสั่งการ

(๑) ให้ยุติการทรมาน หรือการกระทำที่โหดร้าย ไร้มนุษยธรรม หรือย่ำยีศักดิ์ศรีความเป็นมนุษย์

(๒) ให้เปลี่ยนสถานที่ควบคุมตัว

(๓) ให้ผู้ถูกควบคุมตัวได้พบญาติ ทนายความ หรือบุคคลอื่นซึ่งไว้วางใจเป็นการส่วนตัว

(๔) ให้มีการรักษาพยาบาล และการประเมินโดยแพทย์ทางนิติเวชศาสตร์ และแพทย์ ทางจิตเวชศาสตร์ที่รับรองโดยแพทยสภา รวมทั้งให้มีการจัดทำบันทึกทางการแพทย์ ตลอดจนการฟื้นฟูร่างกาย และจิตใจ

(๕) ให้เปิดเผยเอกสารบันทึกหรือข้อมูลอื่นใด

(๖) กำหนดมาตรการอื่นใดที่เหมาะสมเพื่อประโยชน์ในการยุติการทรมานการกระทำ ที่โหดร้าย ไร้มนุษยธรรม หรือย่ำยีศักดิ์ศรีความเป็นมนุษย์ หรือการกระทำให้บุคคลสูญหายหรือเยียวหา ความเสียหายเบื้องต้นให้แก่ผู้เสียหาย

ข้อ ๑๒ เจ้าหน้าที่ของกรมเจ้าท่าผู้ใดที่ทราบเรื่องว่า มีบุคคลใดถูกกระทำทรมาน ถูกกระทำ การที่โหดร้าย ไร้มนุษยธรรม หรือย่ำยีศักดิ์ศรีความเป็นมนุษย์ หรือถูกกระทำให้สูญหาย โดยเจ้าทำหรือ เจ้าหน้าที่ของกรมเจ้าท่า ให้รายงานตามลำดับชั้นเสนอรองอธิบดีที่ควบคุมกำกับกับการปฏิบัติราชการ เพื่อให้มี การสั่งการและดำเนินการตามข้อ ๑๐

ข้อ ๑๓ ในกรณีที่ผู้ถูกควบคุมตัวถึงแก่ความตายในระหว่างการควบคุมตัวโดยเจ้าทำ หรือ เจ้าหน้าที่ของกรมเจ้าท่า ให้เจ้าทำหรือเจ้าหน้าที่ของกรมเจ้าท่าผู้นั้นรายงานตามลำดับชั้นเสนออธิบดีกรมเจ้าท่า เพื่อมีหนังสือแจ้งคณะกรรมการป้องกันและปราบปรามการทรมานและการกระทำให้บุคคลสูญหายทราบ

ข้อ ๑๔ เจ้าหน้าที่ของกรมเจ้าท่าที่พบเห็นหรือทราบการทรมาน การกระทำที่โหดร้าย ไร้มนุษยธรรม หรือย่ำยีศักดิ์ศรีความเป็นมนุษย์ หรือการกระทำให้บุคคลสูญหาย ให้แจ้งตามแบบ ปท.๑ ไปยัง พนักงานฝ่ายปกครอง พนักงานอัยการ พนักงานสอบสวน คณะกรรมการป้องกันและปราบปรามการทรมาน และการกระทำให้บุคคลสูญหาย หรือคณะอนุกรรมการที่ได้รับมอบหมายจากคณะกรรมการป้องกันและ ปราบปรามการทรมานและการกระทำให้บุคคลสูญหายทราบ

ผู้แจ้งตามวรรคหนึ่ง ถ้าได้กระทำโดยสุจริตไม่ต้องรับผิดชอบทั้งทางแพ่ง ทางอาญา หรือทางวินัย ตามพระราชบัญญัติป้องกันและปราบปรามการทรมานและการกระทำให้บุคคลสูญหาย พ.ศ. ๒๕๖๕ แม้ภายหลังปรากฏว่าไม่มีการกระทำความผิดตามที่แจ้ง

ข้อ ๑๕ ในกรณีที่มีบุคคลใดถูกกระทำทรมาน ถูกกระทำการที่โหดร้าย ไร้มนุษยธรรม หรือ ย่ำยีศักดิ์ศรีความเป็นมนุษย์ หรือถูกกระทำให้สูญหาย โดยเจ้าท่าหรือเจ้าหน้าที่ของกรมเจ้าท่า ให้เจ้าหน้าที่ของกรมเจ้าท่าที่ทราบเรื่องรายงานตามลำดับชั้นเสนออธิบดีกรมเจ้าท่าเพื่อมีหนังสือแจ้งกรมการปกครอง กระทรวงมหาดไทย พนักงานสอบสวนคดีพิเศษ และพนักงานอัยการ เพื่อดำเนินคดีตามกฎหมาย

หากผลคดีถึงที่สุดปรากฏว่าเจ้าท่าหรือเจ้าหน้าที่ของกรมเจ้าท่าผู้ใดกระทำความผิดตามพระราชบัญญัติป้องกันและปราบปรามการทรมานและการกระทำให้บุคคลสูญหาย พ.ศ. ๒๕๖๕ ให้ผู้บังคับบัญชาที่มีลำดับชั้นเหนือขึ้นไปพิจารณาดำเนินการทางวินัยแก่ผู้นั้นต่อไป

ข้อ ๑๖ ให้อธิบดีกรมเจ้าท่าเป็นผู้รักษาการตามระเบียบนี้ และมีอำนาจตีความและวินิจฉัยปัญหาเกี่ยวกับการปฏิบัติตามระเบียบนี้ คำวินิจฉัยของอธิบดีกรมเจ้าท่าให้ถือเป็นที่สุด

ประกาศ ณ วันที่ ๕ กันยายน พ.ศ. ๒๕๖๖

(นายกริชเพชร ชัยช่วย)

ผู้ตรวจราชการกระทรวงคมนาคม รักษาการแทน

อธิบดีกรมเจ้าท่า